Tác Giả: T□do
Thứ Năm, 08 Tháng 1 Năm 2009 22:26

V□i bút hi□u t□do (ch□ th□□ng, vi□t li□n) ông Nguy□n Văn Lu□n là tác gi□ bài "Ng□□i tìm t□ do và t□□ng th□n t□ do" đã đ□□c bình ch□n trúng gi□i chính th□c trong gi□i s□ k□t 3 tháng □. Tác gi□ sinh năm 1937, hi□n c□ ng□ t□i Worcester, Massachusetts. Công vi□c: Technician hãng cho m□t đi□n t□ □ Mass.

Sau đây là bài vi□t m□i nh□t c□a ông.

Ông Hòa là c□u sĩ quan Vi□t Nam C□ng Hòa, b□ b□t đi tù năm 1975, sang M□ theo di□n HO. Tôi g□p ông t□i m□t ti□c c□□i, tr□ thành b□n, th□□ng g□p nhau b□i cùng s□ thích, nói chuy□n văn ch□□ng, th□i th□, dù trong quá kh□ ông s□ng t□i mi□n Nam, tôi □ x□ B□c.

M□t l□n t□i thăm , cháu Thu Lan, con ông Hòa, h□i tôi :
"Bác □ Hàn□i mà cũng đi t□ n□n à...?"
Nghe h□i t□ nhiên nên tôi ch□ c□□i: "Cái c□t đèn mà bi□t đi , nó cũng đi, ...n□a là bác!"
Th□c ra tôi đã không tr□n thoát đ□□c t□ l□n đ□u "v□□t tuy□n" vào mi□n Nam. R□i thêm nhi□u l□n n□a và 2 l□n "v□□t bi□n", v□n không thoát. Ch□u đ□ các "n□n" c□a ch□ đ□ c□ng s□n trong 27 năm □ l□i mi□n B□c, tôi không "t□ n□n", mà đi tìm T□ Do , tr□ thành "thuy□n nhân ", đ□n n□□c M□ năm 1982.

Sinh tr□□ng t□i Hàn□i, nh□ng năm đ□u s□ng □ M□, tôi đã g□p nhi□u câu h□i nh□ cháu Thu Lan, có ng□□i vì tò mò, có ng□□i gi□u c□t . Th□i gian r□i cũng hi□u nhau.
Tôi h□ng suy nghĩ và mu□n vi□t nh□ng giòng h□i t□□ng, v□ l□i b□c tranh Hàn□i x□a, t□ng th□ h□ tr□, và c□ cho nh□ng ng□□i Hàn□i di c□.

Ng□□i dân s□ng □ mi□n Nam trù phú, k□ c□ hàng tri□u ng□□i di c□ t□ mi□n B□c, đã không bi□t đ□□c nh□ng gì x□y ra t□i Hàn□i, th□i ng□□i C□ng s□n ch□a v□n com-lê, đeo cà-v□t, ph□ n□ không m□c áo dài.

Hi□p đ□nh Geneve chia đôi n□□c Vi□t. C□ng s□n, ch□a l□ m□t là C□ng s□n, tràn vào mi□n B□c tháng 10 năm 1954. Ng□□i Hàn□i đã "di c□" vào mi□n Nam, b□ l□i Hàn□i hoang v□ng, tiêu đi□u, v□i chính quy□n m□i là Vi□t Minh, đ□c t□t l□i thành V□m. Vì ch□a tr□□ng thành, tôi đã không hi□u th□ nào là ...V□m!

Khi h□ "ti□p qu□n" Hàn□i, tôi đang □ H□i phòng. Dân đông ngh□t thành ph□, ch□ "t□u há m□m"

đ□ di c□. Tr□□c Nhà Hát L□n, vali, hòm g□, bao gói x□p la li□t. Lang thang ch□ tr□i, tôi ch□ cha tôi quy□t đ□nh đi Nam hay □ l□i. Hi□p đ□nh Geneve ghi n□□c Vi□t Nam ch□ t□m th□i chia c□t, hai năm sau s□ « T□ng tuy□n c□ « th□ng nh□t. Ai ng□ C□ng s□n mi□n B□c « t□ng t□n công » mi□n Nam!
Gia đình l□n c□a tôi, không ai làm cho Pháp, cũng không ai theo Vi□t Minh. Cha tôi làm ch□ m□t hãng th□u, nghĩ đ□n gi□n là dân th□□ng nên □ l□i. Tôi ph□i v□ Hàn□i h□c.

Chuy□n xe l□a Hàn□i « tăng bo » t□i ga Ph□m Xá, nghĩa là hai chính quy□n, hai ch□ đ□, ngăn cách b□i m□t đo□n đ□□ng vài trăm mét ,ph□i đi b□ ho□c xe ng□a. Ng□□i xu□ng H□i phòng ùn ùn v□i hành lý đ□ đi Nam, ng□□i đi Hàn□i là con buôn, mang « xăng » v□ bán. Nh□ng toa t□u ch□t c□ng ng□□i và ch□t cháy, t□ chai l□ đ□n can ch□a nhà binh, leo lên nóc t□u, bíu vào thành toa, li□u lĩnh , h□n lo□n

T□i c□u Long Biên t□c là vào Hàn□i. T□u l□c l□, ng□□i va ch□m ng□□i. Th□ng bé ù ch□c 15 tu□i, qu□c m□t nhìn tôi: « Đ□ ngh□ đ□ng chí xác đ□nh l□i thái đ□, l□p tr□□ng t□ t□□ng..! ». Tôi bàng hoàng vì th□ ngo□i ng□ Trung qu□c, phiên âm thành ti□ng Vi□t, nghe l□n đ□u không hi□u , đ□ r□i ph□i « h□c t□p » su□t 20 năm, « ngo□i ng□ c□ng s□n »: đ□u tranh, c□nh giác, căm thù và ...tiêu di□t giai c□p! (Th□ ngôn ng□ này ghi trong ngo□c kép).

Hàn□i im lìm trong ti□t đông l□nh giá, ng□□i Hàn□i e dè nghe ngóng t□ng « chính sách « m□i ban hành. « Cán b□ » và « b□ đ□i » ch□ khác nhau có ngôi sao trên mũ b□ng nan tre, ph□ l□p v□i m□u c□ úa, g□i là « mũ b□ đ□i », sau này có tên là « nón c□i ». Hàn□i « xu□t hi□n » đôi dép « Bình Tr□ Thiên », ng□□i B□c g□i là « dép l□p », ghi vào l□ch s□ thành « dép râu ». Chi□c áo dài duyên dáng, th□□t tha c□a thi□u n□ Hàn□i đ□□c coi là « bi□u hi□n » c□a « t□ s□n, phong ki□n », bi□n m□t trong m□□ i m□y năm sau, vì « tri□t đ□ cách m□ng ». L□n đ□u tiên , « toàn th□ ch□ em ph□ n□ » đ□u m□c gi□ng nhau : áo "s□ mi", qu□n đen. Hãn h□u , nh□ đám c□□i m□i m□c s□ mi tr□ng vì "c□ n□□c" không có xà phòng.

Ch□i v□i trong Hàn□i, tôi đi tìm th□y x□a, b□n cũ, h□u h□t đã đi Nam. Tôi ph□i h□c năm cu□i cùng , Tú tài 2, cùng m□t s□ "l□p Chín h□u ph□□ng", năm sau s□ sát nh□p thành "h□ m□□i năm". S□ h□c sinh "l□p Chín" này vào l□p không ph□i đ□ h□c, mà là "t□ ch□c Hi□u đoàn", nh□n "ch□ th□ c□a Thành đoàn" r□i "phát đ□ng phong trào ch□ng văn hóa nô d□ch!". H□ truy lùng...đ□t sách ! Tôi đã ph□i nh□i nhét đ□y ba bao t□i, Hi□u đo0n "ki□m tra", l□c l□i, t□ quy□n v□ chép th□, nh□c, đ□n ti□u thuy□t và sách quý, mang "t□p trung" t□i Th□ vi□n ph□ Tràng Thi, đ□ đ□t. L□a cháy b□p bùng m□y ngày, trong ni□m "ph□n kh□i", l□i hô kh□u hi□u "quy□t tâm", và "phát bi□u c□a bí th□ Thành đoàn": ti□u thuy□t c□a T□ L□c Văn Đoàn là ..."c□c k□ ph□n đ□ng!". Vào l□p h□c v□i nh□ng "phê bình, ki□m th□o...c□nh giác, l□p tr□□ng", tôi đành b□ h□c. Chi□c radio Philip, "t□ nguy□n " mang ra "đ□n công an" , th□ là h□t, gia tài c□a tôi!

M□t đ□i h□c sinh , tôi b□t đ□u cu□c s□ng đ□a đày vì "thành ph□n giai c□p", "s□ h□ kh□u", "tem, phi□u th□c ph□m" , "lao đ□ng nghĩa v□ hàng tháng". Đây là chính sách d9 3n ép thanh niên Hàn□i đi "lao đ□ng công tr□□ng", mi□n r□ng núi xa xôi. Tôi ch□ bám Hànôi đ□□c 2 năm là b□ "c□t

h□ kh□u", ...đi tù!

T□t đ□u tiên sau "ti□p qu□n", còn đ□□c g□i là" sau hòa bình l□p l□i", Hàn□i m□ h□. Nh□ng b□ m□t vàng võ , áo qu□n nh□u nát, xám x□t, thái đ□ "ít c□i m□", t□ "nông thôn" kéo v□ chi□m nhà ng□□i Hàn□i di c□. Ng□□i Hàn□i □ l□i b□t đ□u hoang mang vì nh□ng tin d□n và "ch□ th□": ăn T□t "đ□n gi□n, ti□t ki□m". Hàng hóa hi□m d□n, "hàng n□i" thay cho "hàng ngo□i".

Âm th□m, tôi d□o b□□c bên b□ H□ G□□m, t□i 30 T□t. Tháp Rùa, C□u Thê Húc nh□t nhòa, □m đE1m, đ□n Ng□c S□n v□ng l□ng. Ch□ có Nhà Th□y T□, đêm nay có ca nh□c, l□n cu□i cùng c□a ngh□ sĩ Hàn□i. Đoàn Chu□n nh□ th□□ng hát "G□i ng□□i em gái mi□n Nam", đ□ r□i b□ đ□u t□ là t□ s□n, r□p xinê Đ□i Đ□ng ph□ Hàng Cót b□ "t□ch thu". Hoàng Giác ca bài "Bóng ngày qua", thành "t□ ng□y", hi□u đàn nh□ ph□ C□u G□ ph□i d□p, vào t□ đan mũ nan, làn mây, s□ng "tiêu c□c" h□t đ□i trong đói nghèo, kh□n kh□. Danh ca Minh Đ□, Ng□c B□o, nh□c sĩ T□ T□n, sau này làm gì, s□ng ra sao, "phân tán", ch□ng ai còn g□p nhau, s□ thành "ph□n đ□ng t□ t□p".

"Ch□ th□ Đ□ng và □y ban Thành" "ph□ bi□n r□ng rãi trong qu□n chúng" là di□t chó. "Toàn dân di□t chó", t□ thành th□ đ□n "nông thôn". G□y g□c, giây th□ng, đòn gánh, n□n ch□t ho□c b□t trói, r□i đ□u làng, góc ph□ "liên hoan t□p th□". Lý do gi□t chó , nói là tr□ b□nh chó d□i, nh□ng đó là "ch□ tr□□ng" , chu□n b□ cho đ□u t□ "c□i t□o t□ s□n" và "c□i cách ru□ng đ□t". Du kích , công an rình mò, "theo dõi", "n□m v□ng tình hình" không b□ l□ b□i chó s□a. M□i n□i im phăng ph□c ban đêm, m□i ng□□i nín th□ đ□i ch□ th□m h□a.

Hàn□i đói và rách, khoai s□n chi□m 2 ph□n tem g□o, 3 mét v□i "cung c□p" m□t năm theo "t□ng ng□□i trong h□". M□ may thêm chi□c qu□n "đi lao đ□ng " thì con nít c□i tru□ng. Ng□□i thành th□, làm c□t l□c, xây d□ng c□ ng□i, có ai ng□ b□ quy là "t□ s□n bóc l□t"? nh□ h□n là "ti□u t□ s□n", v□n là "đ□i t□□ng c□a cách m□ng".

Nông dân có dăm sào ru□ng đ□t gia truy□n v□n b□ quy là "đ□a ch□ c□□ng hào"! Giáo s□ Tr□□ng văn Minh, hi□u tr□□ng tr□□ng Tây S□n, ngày đ□u "h□c t□p", đã nh□y l□u, t□ t□.

"T□ s□n Hàn□i" di c□ h□t, ch□ng còn bao nhiêu nên "công tác c□i t□o đ□□c làm "g□n nh□" và "thành công v□□t m□c", nghĩa là mang b□n m□t, hai ng□□i "đi□n hình", coi là "b□n đ□u x□" "đ□u c□ tích tr□", còn thì "ki□m kê", đánh "thu□ hàng hóa", "truy thu", r□i "t□ch thu" vì "ngoan c□, ch□ng l□i cách m□ng!".

Báo, đài hàng ngày t□□ng thu□t chuy□n đ□u t□, k□ t□i ác đ□a ch□, theo bài bAn c□a "đ□i c□i

cách" v□ làng, "b□t r□" "b□n c□ nông", "chu□n b□ th□t t□t", nghĩa là b□t h□c thu□c lòng "t□ng đi□m" : t□i ác đ□a ch□ thì ph□i có hi□p dâm, đánh đ□p, b□t con □ đ□, "đi□n hình" thì mang thai nhi cho vào c□i giã, n□u cho l□n ăn, đánh ch□t tá đi□n, hi□p v□ s□c máu ...! M□t vài v□, do "Đ□ng lãnh đ□o", "v□n đ□ng t□t", con gái, con dâu đ□a ch□, "thoát ly giai c□p", "tích c□c" "t□ cáo t□i ác" c□a cha m□ . C□nh t□□ng này th□t não nùng ! L□i Bác d□y su□t m□y m□□i năm :
"Trung v□i Đ□ng, hi□u v□i dân ..." là v□y!
"B□n c□ nông" c□m bi□n nh□n ru□ng đ□□c chia, ch□a c□y xong hai v□ thì "vào h□p tác", "làm ăn t□p th□", ru□ ng đ□t l□i thu h□i v□ "c□ng s□n" .
"Toàn mi□n B□c" bi□t đ□□c đi□u "c□ b□n" v□ Xã h□i ch□ nghĩa là... nói d□i! M□i ng□□i, m□i nhà "thi đua nói d□i", nói nh□ng gì Đ□ng nói. Nói d□i đ□ s□ng còn, tránh "đàn áp", lâu r□i thành "n□p s□ng", c□ m□t th□ h□ ho□c l□ng câm, ho□c nói d□i, vì đ□□c "rèn luy□n" trong xã h□i ng□c tù, l□y "công an" làm "nòng c□t" ch□ đ□.

□ M□, ai h□i b□n: "How are you?", b□n tr□ l□i: "I'm fine, thank you". □ mi□n B□c, th□i đ□i H□ chí Minh, "cán b□" h□i: "công tác" th□ nào?, dù làm ngh□ b□m xe, vá l□p, ng□□i ta tr□ l□i: "...r□t ph□n kh□i, ra s□c thi đua, l□p thành tích chào m□ng... các n□□c anh em!"

B□ b□t bên b□ sông B□n H□i, gi□i tuy□n chia hai mi□n Nam B□c, năm 19 tu□i, tôi b□ giong v□ L□ Th□y b□i "b□ đ□i biên phòng", đ□□c "t□ do" □ trong nhà ch□ "du kích" hai ngày, đ□i đò v□ Đ□ng H□i. Tr□i 9 tr□i giam n□a thì v□ t□i H□a Lò Hàn□i, vào xà lim. C□nh tù t□i ch□ng có gì t□□i đ□p , xã h□i cũng là m□t nhà tù, không nh□ báo, đài h□ng ngày kêu to "Ch□ đ□ ta t□□i đ□p".

C□ hàn thi□t thân, b□t c□ liêm s□, ng□□i tù "bi□n ch□t", ng□□i t□ chi□n kéo v□, nh□n là ng□□i Hàn□i, đói rét tri□n miên nên cũng "bi□n ch□t"! Đ□i x□ l□c l□a, gia đình, bè b1n, h□ hàng, "ti□p xúc" v□i nhau ph□i "luôn luôn c□nh giác". Hàn□i đã m□t n□n l□ giáo c□ x□a, Hàn□i suy x□p tinh th□n vì danh t□ "đ□ng chí"!

N□m trong xà lim, không có ngày đêm, gi□ gi□c, nghe ti□ng đ□ng mà suy đoán "tình hình" Ánh di□n tù mù chi□u ô c□a s□ nh□ song s□t, cao quá đ□u, tôi đ□ng trên xà lim, dùng ngón tay v□ ch□ lên t□□ng, "liên l□c" đ□□c v□i Th□y An □ xà lim phía tr□□c.

Th□y An là ng□□i Hàn□i □ l□i, "tham gia ho□t đ□ng " Nhân Văn Giai Ph□m, đòi t□ do cho văn ngh□ sĩ, sau chuy□n lên r□ng, không có ngày v□ Hàn□i. Bà đã dùng đũa tre ch□c mù m□t m□t, nói câu khí phách truy□n t□ng: "Ch□ đ□ này ch□ đáng nhìn b□ng n□a con m□t!"

Ng□□i du l□ch Vi□t Nam , ít có ai lên vùng th□□ng du x□ B□c, t□nh Lào Cai, có tr□i tù Phong Quang hà kh□c, có thung sâu heo hút, có tù chính tr□ ch□t tre v□u theo "đ□nh m□c ch□ tiêu". R□ng núi bao la, ti□ng chim "b□t cô trói c□t", n□c lên n□c n□, ti□ng gà gô, th□c gi□c, s□□ng mù quanh năm.

Ph□ Hàng Đào Hàn□i, v□n là "con đ□□ng t□ s□n", có ng□□i trai tr□ tên Kim, h□c sinh Albert Sarreaut. H□c tr□□ng Tây thì ph□i ch□u s□ "căm thù đ□ qu□c" c□a Đ□ng, "đ□ qu□c Pháp" tr□□c kia và "đ□ qu□c M□" sau này. Tù chính tr□ nh□t l□n v□i l□u manh, ch□a đ□ m□t năm, Kim Hàng Đào "b□t mãn" tr□ thành Kim C□t, b□ ch□t đ□t cánh=2 0tay đ□n vai, không thu□c, không "nhà th□□ng" mà v□n không ch□t.

Ph□ Nguy□n công Tr□ g□n Nhà R□□u, phía Nam Hàn□i, ng□□i thanh niên đ□p trai, có bi□t danh Phan S□a, gi□i đàn guitar, mê nh□c Đoàn Chu□n, đi tù Phong Quang vì "lãng m□n". Không hành lý nh□ng v□n ôm theo cây đàn guitar. Ch□ vì "ti□u t□ s□n" , không "ti□n b□" , không có ngày v□...! Ba tháng "k□ lu□t", Phan S□a h□p h□i, khiêng ra kh□i C□ng Tr□i cao vút, gió núi mây ngàn, thì tiêu tan gi□c m□ Tình ngh□ sĩ !

Ng□□i già Hàn□i ch□t d□n, th□ h□ th□ hai, "xung phong", "tình nguy□n" ho□c b□ "t□p trung" xa r□i Hàn□i. B□ công an "quy□t tâm quét s□ch tàn d□ đ□ qu□c, ph□n đ□ng", nên ch8 9 còn ng□□i Hàn□i t□ "kháng chi□n" v□, "nh□t trí tán thành" nh□ng gì Đ□ng ...nói d□i !

Tôi may m□n s□ng sót, dù mang lý l□ch "bôi đen ch□ đ□", "âm m□u l□t đ□ chính quy□n", tr□ thành ng□□i "Hàn□i di c□", 10 năm v□ Hàn□i đôi l□n, khó khăn vì "trình báo h□ kh□u", "t□m trú t□m v□ng". "Kinh nghi□m b□n thân" , "ph□n đ□u v□□t qua bao khó khăn , gian kh□", s□ l□n tù đã quên trong trí nh□, tôi s□ng t□i H□i phòng, vùng bi□n.

H□i phòng là c□ h□i "ngàn năm m□t thu□" cho ng□□i Hàn□i "v□□t biên" khi chính quy□n Hàn□i ch□ng T□u , xua đu□i "ng□□i Hoa" ra bi□n, khi n□□c M□ và th□ gi□i đón nh□n "thuy□n nhân" t□ n□n.

Năm 1980, tôi vào Sàigòn, thành ph□ đã m□t tên sau "ngày gi□i phóng mi□n Nam". Vào Nam, tuy ph□i lén lút mà đi, nh□ng v□n còn d□ h□n "di chuy□n" trong các t□nh mi□n B□c tr□□c đây. Tôi b□□c trên đ□□ng T□ Do, h□□ng chút d□ h□□ng c□a Sài gòn cũ, c□nh t□□ng r□i cũng đ□i thay nh□ Hàn□i đã đ□i thay sau 1954 vì "cán ng□" cai tr□.

Mi□n Nam "v□□t bi□n" ào □t, nghe nói d□ h□n nên tôi vào Sàigòn, tìm manh m□i. G□p cha m□ ca sĩ Thanh Lan t□i nhà, đ□□ng H□ Xuân H□□ng, g□p c□u sĩ quan C□ng Hòa, anh Minh , anh Ng□c, đ□□ng Tr□n qu□c To□n, tù t□ mi□n B□c tr□ v□. Đ□□ng ra bi□n tính theo "cây", b□y, tám cây mà d□ b□ l□a. Ch□ Thanh Chi (m□ Thanh Lan) nhìn "nón c□i" "ngB By trang" c□a tôi, m□m c□□i: "Trông anh nh□ cán ng□, mà ch□ng ng□ chút nào!"

"Hàn□i, trí th□c th□i Tây, ch□ b□...!. C□ n□□c Vi□t Nam, ai cũng s□ tr□ thành di□n viên, k□ch sĩ gi□i!

V□ l□i H□iphòng v□i "gi□y gi□i thi□u" c□a "S□ giao thông" do "móc ngo□c" v□i "cán b□ mi□n Nam" □ Saigòn, tôi đã tìm ra "bi□n pháp t□t nh□t" là nh□ng dân chài mi□n B□c vùng ven bi□n. Đã đ□n lúc câu truy□n t□ng "N□u cái c□t đi□n mà bi□t đi....", dân B□c "th□m nhu□n" nên "n□ l□c" v□□t biên.

Năm b□n m□□i t□ tu□i, tôi tìm đ□□c T□ Do, đ□nh c□ t□i M□, h□c ti□ng Anh ngày càng khá , nh□ng nói ti□ng Vi□t v□i đ□ng h□□ng, v□n còn pha chút "ngo□i ng□ " năm x□a.

Cu□c s□ng c□a tôi □ Vi□t Nam đã đ□n "m□c đ□" kh□n cùng, nên tan nát, th□□ng đau. Khi đã lang thang "đ□u đ□□ng xó ch□" thì m□i đ□ "tiêu chu□n" "xu□ng thành ph□n", lý l□ch có th□ ghi là "dân nghèo thành th□", nh□ng v□n không bao gi□ đ□□c vào "công nhân biên ch□ nhà n□□c". Tôi mang nh□n nh□c, "kiên trì" sang M□, làm l□i cu□c đ□i nên "đ□t k□t qu□ vô cùng t□t đ□p", "đ□t đ□□c nguy□n v□ng" h□ng □□c m□!

Có ng□□i "kêu ca" v□ "ch□ đ□ t□ b□n" M□ t□o nên cu□c s□ng lo âu, t□t b□t hàng ngày, thì xin "thông c□m" vBi tôi, ng□i ca n□□c M□ đã cho tôi nhân quy□n, dân ch□, tr□ thành công dân Hoa k□ g□c Vi□t, h□□ng đ□y đ□ "phúc l□i xã h□i", còn đ□p h□n t□ trong sách Mác Lê v□ gi□c m□ C□ng s□n.

Ch□ nghĩa C□ng s□n x□p đ□ r□i. CS Vi□t Nam bây gi□ "đ□i m□i". Ti□ng "đ□i" và "đ□" ch□ khác m□t ch□ "i". Ng□□i Vi□t Nam s□ c□t đ□t ch□ "i" , dù ph□i t□ t□, b□ng "di□n bi□n hòa bình".

Ôi! "đ□nh cao trí tu□", m□t m□ danh t□ ...!